

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC
SOLUTIONS

ABDULLA AVLONIY MEROSINING ZAMONAVIY O'ZBEK
JAMUYATIDAGI O'RNI

Shavkatova Shaxnoza Po'lot qizi
Nizomiy nomidagi TDPU magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada Abdulla Avloniy ijodi va ma'naviy merosining zamonaviy O'zbekiston jamiyatidagi dolzarbligi tahlil qilinadi. Unda uning asarlari, ta'lim-tarbiya sohasidagi xizmatlari va g'oyalarining bugungi ma'naviy-ma'rifiy hayotdagi ahamiyati ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Abdulla Avloniy, ma'naviy meros, ta'lim, tarbiya, axloq, zamonaviylik.

Kirish

O'zbekiston taraqqiyotining bugungi bosqichida milliy merosga, ayniqsa, ma'rifatparvarlar faoliyatiga e'tibor ortib bormoqda. Shunday ulug' siymolardan biri Abdulla Avloniy bo'lib, u o'zining fidokorona pedagogik, adabiy va ijtimoiy faoliyati orqali butun bir davr tafakkurini shakllantirishga xizmat qilgan.

Zamonaviy o'zbek jamiyatida Avloniyning ta'lim, axloqiy tarbiya va ma'rifatga oid qarashlari dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. U yaratgan asarlar va g'oyalar yosh avlodni barkamol shaxs qilib tarbiyalashda muhim manba bo'lib xizmat qilmoqda.

Avloniy 1907 yilda "Shuhrat" gazetasini tashkil etib, unda mehnatkash xalq manfaatlarini himoya qilishga doir fikrlarni targ'ib qilgan. Gazeta sahifalarida ilm, ittifoq va hikmat g'oyalarini yoyish maqsadida maqolalar e'lon qilgan. U 1913 yilda "Turon" teatr truppasini tashkil etib, sahna asarlarini yaratgan va tarjima qilgan. Bu faoliyatlari orqali u ijtimoiy ongni shakllantirishga xizmat qilgan.

Asosiy qism

1. Avloniy – ma'naviy uyg'onish timsoli

Abdulla Avloniy o'z asarlarida xalqni jaholatdan, nodonlikdan xalos etish, ilm-fan va ma'rifat yo'liga boshlash g'oyalarini ilgari surdi. Uning "Turkiy Guliston yoxud axloq" asari xalqni axloqli, halol, fidokor qilib tarbiyalashga qaratilgan bo'lib, unda o'zbek xalqining qadriyatlari bilan zamonaviy dunyoqarash uyg'unlashtirilgan.

2. Ta'lim va tarbiyadagi amaliy yondashuvlar

Avloniy yangi usul maktablarini ochish, darsliklar tuzish, bolalarni bilimli, mard va vatanparvar qilib tarbiyalashni bosh maqsad qilib qo'ygan. U o'z zamonasi uchun ilg'or bo'lgan uslubiy yondashuvlarni (masalan, o'qitishning interfaol shakllari, axloqiy misollar asosida tarbiya berish) qo'llagan.

Bugungi ta'lim islohotlarida – ayniqsa, milliy o'quv dasturlarini boyitish, shaxsga yo'naltirilgan ta'limni rivojlantirishda Avloniyning qarashlari muhim manba bo'lib xizmat qilmoqda.

3. Axloqiy tarbiya va zamonaviy ahloq me'yorlari

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

Avloniy “tarbiya” tushunchasini faqat bolalarga oid emas, balki butun jamiyatni uyg‘otish vositasi deb hisoblagan. U kishilik fazilatlarini – rostgo‘ylik, halollik, poklik, adolatparvarlikni har bir insonning ichki mezoni sifatida ko‘rsatgan.

Zamonaviy jamiyatda axloqiy inqiroz, ma’naviyatsizlik muammolari ortib borayotgan bir paytda, Avloniyning axloqiy yondashuvlari yoshlar tarbiyasida muhim asos bo‘la oladi.

4. Ijtimoiy faollik va jurnalistik faoliyatining ibрати

Avloniy gazeta va jurnallar, teatr sahnalari orqali ijtimoiy fikrni shakllantirishga harakat qilgan. U “Shuhrat”, “Taraqqiy”, “Osiyo” kabi nashrlar orqali jamiyat muammolarini dadil ko‘tarib chiqqan. Bugungi jurnalistika uchun ham bu – haqiqatgo‘ylik, ijtimoiy mas’uliyat va milliy manfaatni himoya qilishda ibratdir.

Xulosa

Abdulla Avloniy merosi – zamonaviy o‘zbek jamiyati uchun yo‘l ko‘rsatuvchi nurli mayoqdir. Uning pedagogik, axloqiy va ijtimoiy qarashlari bugungi ta’lim tizimi va ijtimoiy-ma’naviy hayotning barqaror rivoji uchun asos bo‘lib xizmat qilmoqda. U yaratgan g‘oyalarni chuqur o‘rganish, ta’lim tizimiga joriy etish va yosh avlod ongiga singdirish – kelajak taraqqiyotining poydevoridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Avloniy A. (1913). Turkiy Guliston yoxud axloq. Toshkent.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqlari. (2020–2024).
3. Qodirov, M. (2022). “Avloniy merosining bugungi ijtimoiy ongdagi ahamiyati”. O‘zbekiston pedagogika jurnali, №5.
4. Ziyoyeva, N. (2021). “O‘zbek ma’rifatparvarlari qarashlarining zamonaviy talqini”. Tarix va madaniyat, №2

